

Evaluering af koldtvandsforsøg i Ølgod Hallerne

Indledning:

Idræt og drikkevaner:

Børn, unge og voksne skal drikke mindst 1-1½ liter væske om dagen. Når man er fysisk aktiv eller har det varmt, skal man drikke mere. Det er vigtigt, at man drikker vand når man er tørstig, da man ellers bliver uoplagt og træt, hvis man mangler væske.

Tørsten skal slukkes i vand og kan drikkes i ubegrænsede mængder. Vand giver ingen tomme kalorier i modsætning til sodavand, saftvand, sportsdrikke mv. Sodavand – også light – skader desuden tænderne, grundet et højt syreindhold.

Under idræt er det vigtigt at drikke tit. Når træningen er slut, er det godt at drikke rigeligt med vand i forbindelse med måltiderne, hvor kroppen har lettere ved at erstatte den tabte væske.

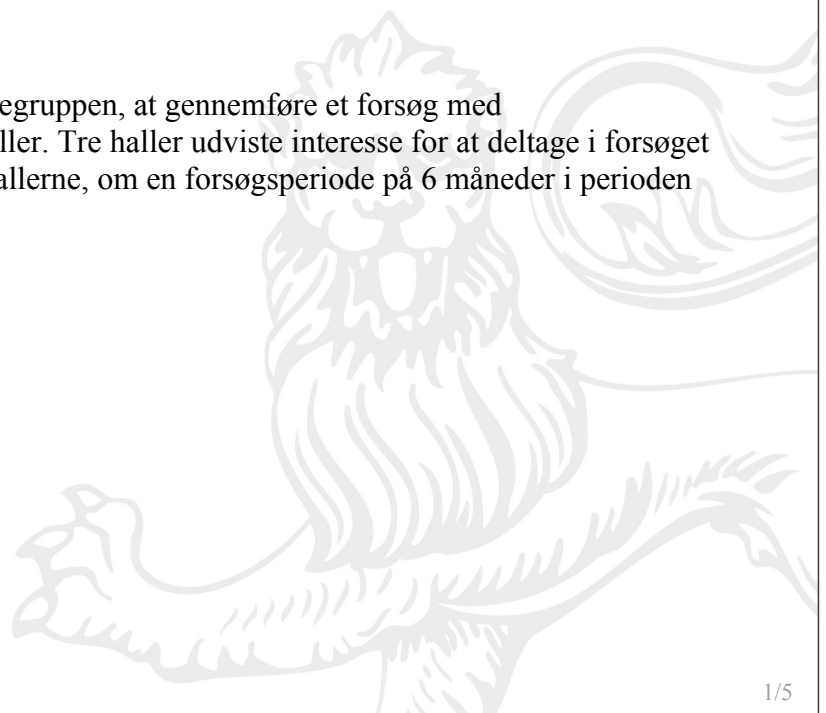
Projekt Scoremad er et samarbejde mellem Kultur og Fritid, Center for Sundhedsfremme og Fødevarestyrelsen Alt om Kost-rejsehold. Formålet er, at sikre et sundere udbud af mad og drikkevarer i kommunens haller.

I forhold til drikkevarer er der opsat følgende mål i projektet:

At sikre fri adgang til frisk, rent drikkevand, for hallernes og svømmehallernes brugere, herunder:

- At undersøge den økonomiske effekt af frit tilgængeligt koldt drikkevand på cafeteriaets salg af drikkevarer.
- At undersøge efterspørgslen på frit tilgængeligt koldt drikkevand.
- At vurdere muligheden for opstilling af koldtvandsautomater i kommunens øvrige idrætshaller.

Det blev på denne baggrund besluttet i styregruppen, at gennemføre et forsøg med drikkevandsautomat i én af kommunens haller. Tre haller udviste interesse for at deltage i forsøget og der blev indgået en aftale med Ølgod Hallerne, om en forsøgsperiode på 6 måneder i perioden august 2012 – februar 2013.

Formål:

Formålet med forsøget er at undersøge, hvordan det påvirker cafeens salg af drikkevarer, når brugerne af hallerne kan tappe gratis koldt drikkevand, herunder:

- Hvor meget vand tappes i forsøgsperioden?
- Hvilke typer drikkevarer erstatter gratis koldt drikkevand?
- Hvad er det økonomiske tab i forhold til samme tidspunkt sidste år?
- Hvad er brugernes vurdering af tiltaget?

Metode:

Der blev indkøbt en drikkevandsautomat med vandmåler. Automaten blev opstillet centralt nær indgangspartiet til Ølgod Hallerne. Hver uge aflæste halinspektøren vandmåleren med henblik på indsamling af data vedr. tappet mængde vand.

Drikkevaresalget i hallernes cafeteria registreredes ligeledes ved forsøgets opstart og afslutning.

Endeligt blev der ved forsøgets afslutning foretaget en brugerevaluering. Der blev i en periode på 2 uger udfyldt korte spørgeskemaer. Deltagerne havde mulighed for at vinde 3 sportstasker.

Resultater:

Der blev i alt udfyldt 114 spørgeskemaer. Ved en gennemgang af besvarelserne viste det sig, at enkelte deltagere havde udfyldt mere end et skema, hvorfor disse blev sorteret fra. Efter sortering var der i alt 95 besvarelser tilbage. Resultaterne af besvarelserne ses i nedenstående diagrammer:

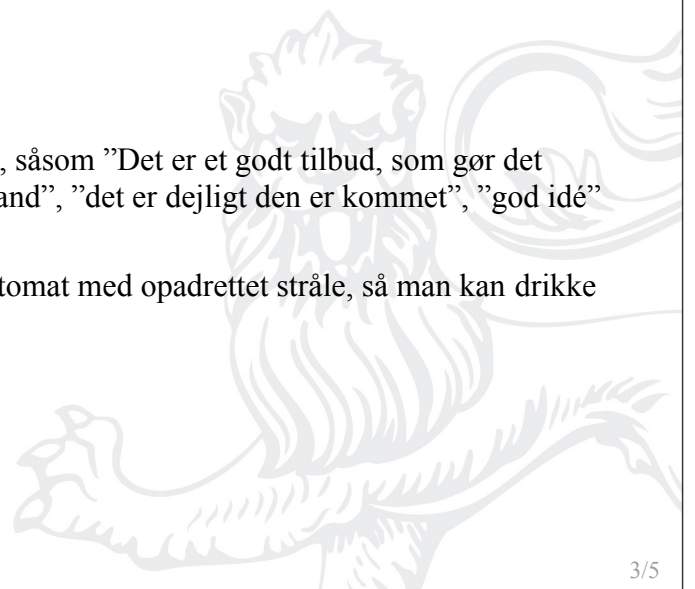
I hvor høj grad er du enig i følgende udsagn:

I hvor høj grad er du enig i følgende udsagn:

I hvor høj grad er du enig i følgende udsagn:

Der blev skrevet ganske få kommentarer til forsøget, såsom ”Det er et godt tilbud, som gør det nemmere at fylde drikkedunke”, ”dejligt med koldt vand”, ”det er dejligt den er kommet”, ”god idé” og ”jeg synes det er godt at den er her”.

En enkelt bruger efterspørger en anden type drikkeautomat med opadrettet stråle, så man kan drikke af den direkte.

Ølgod Hallerne har ikke oplevet en nedgang i salget af sodavand i forsøgsperioden. Til gengæld er salget af flaskevand faldet med ca. 500 flasker svarende til 40 % eller en omsætning på ca. 3000 kr.

Der er i forsøgsperioden tappet 5000 liter vand svarende til 192 liter vand ugentligt. Et forbrug der kan betragtes som stabilt gennem hele forsøgsperioden.

Som deltager i forsøget fik Ølgod Hallerne stillet en drikkevandsautomat til rådighed. Der har dog været praktiske udfordringer forbundet med at have automaten stående, herunder:

- Hyppig aftørring af gulv grundet vand.
- Hyppig aftørring af automaten, da der hurtigt samledes kalk på overfladen.
- Hyppig rengøring grundet harpiks på især knapperne.

Udfordringerne omkring vand og kalk, kan afhjælpes ved valg af anden type automat.

Vurdering/konklusion:

I forhold til de opstillede spørgsmål, kan følgende konkluderes:

Evalueringen peger på, at gratis koldt drikkevand først og fremmest erstatter cafeteriets eget salg af flaskevand og ikke salget af sodavand. 68 % af de adspurgte brugere svarede dog, at de drikker færre læskedrikke, når de kan tappe frisk rent drikkevand. Der blev tappet i alt 5000 liter vand i forsøgsperioden.

Der kan være flere årsager til, at der ikke er konsensus mellem de to resultater. Den ene mulighed er, at brugerne ikke køber deres læskedrikke i hallens cafeteria, men i en anden butik eller medbringer læskedrikke hjemmefra. Brugernes svar kan også være et udtryk for, at behovet for læskedrikke føles mindre, når der er gratis koldt drikkevand. Endeligt kan årsagen skyldes, at ordet ”læskedrikke” ikke er nærmere defineret og at der kan være en forskellig forståelse af, hvilke typer drikkevarer der menes.

Ølgod Hallernes egen beregning viser, at der er et tab i omsætning på ca. 3000 kr. på salg af flaskevand.

Brugerne udtrykker generel tilfredshed med forsøget.

56 % af de adspurgte brugere, har gennemsnitligt brugt automaten mere end 1 gange ugentligt i forsøgsperioden.

54 % af de adspurgte brugere svarer, at de er enige eller meget enige i, at automaten påvirker deres forbrug af drikkevarer fra cafeteriet.

68 % af de adspurgte brugere enige eller meget enige i, at de drikker færre læskedrikke, når de kan tappe gratis koldt drikkevand.

Endeligt svarer 80 % af de adspurgte brugere, at de er enige eller meget enige i, at de drikker mere vand under træning, når de kan tappe gratis koldt drikkevand i automaten. I forhold til Projekt Scoremads målsætninger for sundere kost i hallerne, er dette et yderst interessant resultat, der indikerer en positiv sundhedsfremmende effekt af initiativet.

Faldet i cafeteriets omsætning på drikkevarer er relativ lille. Det kan dog ikke afvises, at faldet kan stige, hvis automaten står i hallen i en længere periode, da brugerne vænner sig til, at medbringe drikkedunk eller brugt flaske.

Hvis man betragter Ølgod Hallerne som en gennemsnitlig idrætshal i Varde Kommune og forsøgets resultater som repræsentative, kan man udregne, hvad det koster pr. hal årligt, at have en automat stående til fri afbenyttelse for brugerne:

Udgifter	1. år i kr.	Efterfølgende år i garantiperioden i kr.
Drikkevandskøler	15.000	0
Montagesæt og vandmåler	1000	0
Service og reparation	0	2.000
Kompensation for tabt fortjeneste på salg af drikkevarer	6.000	6.000
I alt	26.000	8.000

Dertil er udgifter til vand og de timer ansatte bruger på rengøring og aftørring af drikkevandsautomat og gulvarealet omkring automaten. Hvis den gældende idrætshal benytter muligheden for salg af drikkedunke, kan der være i fortjeneste på dette.

Det vurderes, at en drikkevandsautomat på længere sigt, kan have større indflydelse på drikkevareudsalget, da brugerne værner sig til at benytte automaten.

Forsøget peger altså på, at der kan opnås en stor sundhedsfremmende effekt, for relativt få omkostninger. Dernæst at Projektets mål for sunde drikkevarer i hallerne nås, ved denne metode. Derfor er det evaluators vurdering, at man med fordel kan investere i koldtandsautomater i de 12 idrætshaller med betjening.

